

REFORMACIJA NA SLOVENSKEM

Ideje reformacije so k nam prihajale z **nemškega prostora** že od 1720 dalje; širili so jih **študentje, trgovci, vojaki, rudarji**. Nove ideje so dobivale vedno več simpatizerjev med meščani in plemstvom, pa tudi med duhovniki. Najprej se je širila na skrito. Oblikuje se več krožkov:

-- **1.krožek; Trst; vodja Peter Bonomo**

-- **2.krožek: Ljubljana, vodja Primož Trubar**

-- **3.krožek: Slovenj Gradec**

Oblikujeta se dve smeri:

-- **plemiško-meščanska**

-- **kmečko plebejska** (a je bilo gibanje šibko, podeželje večinoma ostane katoliško)

Na Slovenskem je bila reformacija **predvsem kulturno gibanje**; dobili smo številne knjige. Z njimi se je slovenščina pridružila tedaj številčno majhni družini evropskih knjižnih jezikov; najpomembnejši dosežek pa je začetek narodnega samozavedanja.

1) PRIMOŽ TRUBAR- vodilni protestantski teolog, pisec, utemeljitelj knjižne slovenščina

~1508, Rašica- 1586, Derendingen

~ zaradi verske svobodomiselnosti so ga večkrat pregnali; 1548 je zbežal v Nemčijo in se ustalil na Bavarskem

~ postavil je temelje slovenske književnosti in knjižnega jezika; za katerega temelj je vzel takratni ljubljanski govor z vplivi dolenskega in gorenjskega narečja

~ pisava gotica, nato latinica

~ v delu Cerkovna ordinga razlaga Augsburški verski mir; postavlja **zamisli o šolstvu** (vsaka župnija naj bi imela šolo; **za vso mladino; dečke in deklice; v domačem jeziku**)

~ napisal je **26 del**

--- **1550 Katekizem in Abecednik**

--- **Cerkovna ordinga**

--- **Ta celi novi testament**

--- **prevod celotne Nove zaveze**

2) DRUGI POMEMBNI SLOVENSKI REFORMATORJI

□ **Adam BOHORIC**

-- prva slovenska slovnica v latinščini **Arcticae horulae -Zimske urice**

□ **Sebastjan KRELJ**

-- **Otročje biblije**

-- **Postile slovenske**

□ **Jurij DALMATIN**

-- **prevod Svetega pisma; 1584**

□ **tiskarna Janža MANDELCA**

□ **KNJIŽNICE; najprej zasebne, nato javne**

3) VIŠEK REFORMACIJE PRI NAS

Pri nas je ta višek predstavljala **bruška pacifikacija-pomiritev; v Brucku na Muri leta 1578**. Potekala so pogajanja med deželnim knezom Karlom in deželnimi stanovi. Karl je dal stanovom ustno zagotovilo:

--plemstvu podeli popolno versko svobodo

--nekaterim mestom podeli le svobodo vesti (Gradec, Judenburg, Celovec, Ljubljana)

V zameno so mu stanovi obljubili nove davke za utrjevanje Vojne krajine na meji s Turčijo.

PROTIREFORMACIJA NA SLOVENSKEM- 1595

Deželni knez Karel reformaciji ni bil naklonjen:

-- *izgon manj številnega protestantskega plemstva in meščanstva goriške*

-- *uničevanje protestantskih knjig in spisov*

-- *nastopil je proti protestantskim duhovnikom in šolnikom*

----zaradi teh ukrepov se je število protestantov na Slovenskem zmanjšalo; na podeželju pa ga skoraj ni bilo več.

Od 1595 je nastopil nov deželni knez Ferdinand II; ki je začel z odločno protireformacijo:

-- 1596 so v Ljubljano prišli **jezuisti**

-- ustanovil je **verske komisije**, ki so bile sestavljene iz predstavnikov cerkve in javne oblasti (Kranjska: **Tomaž HREN**; Koroška in Štajerska: **Martin BRENNER**). Člani komisij so *potovali po deželi in prepričevali ljudi, zbirali in uničevali knjige; razstreljevali protestantske cerkve in kapelice, uničevali pokopališča in spreobračali ljudi v katoliško vero*. S seboj so imeli **vojaško spremstvo**; oboroženega odpora pa ni bilo.

-- posamezne neubogljive protestante so *najprej pregovarjali, jih denarno kaznovali, vrgli v ječe*; sledil pa je **izgon**, večinoma v Nemčijo. Do **1628** so vsi protestantski plemiči in meščani zapustili Notranjo Avstrijo

-- **1598 so izgnali protestantske duhovnike in šolnike**

Temu je sledila **REKATOLIZACIJA- KATOLIŠKA OBNOVA**

-- **obnavljali so katoliško versko življenje** (nove cerkve, kapele, znamenja, oltarji, slovesnosti ob posvečanju novih zvonov in slik, romanja, spodbujanje petja in litanij)

-- **ustanavljali so župnijske šole in jezuitska semenišča**

□ **PREKMURJE- POD OGRSKO KRALJEVINO**

-- tu sta se uveljavila luteranstvo in kalvinizem med plemstvom in podložniki

-- Habsburžani so bili tu šibkejši; nikoli niso imeli tako velike in močne oblasti kot v Notranji Avstriji

-- ogrskemu plemstvu so morali **pisno zagotoviti versko svobodo**, zato sta se protestantizem in kalvinizem tu ohranila